

2013: un any de recessió i aniversaris

La crisi ha arribat tard, però és igual d'intensa en el sector del llibre infantil i juvenil que en el d'adults. La reutilització dels llibres escolars i literaris i l'aposta editorial per obrir noves línies són factors d'un canvi estructural

◆◆◆◆◆ Andreu Sotorra

Enmig d'un panorama no gens tranquil·litzador per al sector, que, en boca de la Federació de Gremis d'Editors, xifra que tancarà l'any 2012 amb gairebé un 30% de recessió en el volum de vendes acumulat en els últims quatre anys, la constatació de les dades negatives ha trigat una mica més a arribar, però finalment aterrat amb la mateixa força que en el sector del llibre en general. La situació posa en perill la salut del sector literari infantil i juvenil per diverses causes: la davallada en la prescripció escolar, la reutilització mal entesa del llibre literari, la restricció editorial en l'edició de lectures accessibles per al consum majoritari educatiu i el fre al manteniment de les biblioteques escolars, per no parlar també de les biblioteques urbanes.

L'anàlisi punt per punt està sobre la taula dels editors, els escriptors, els il·lustradors, els distribuïdors, els educadors, els bibliotecaris i els llibreters. La voluntat de fomentar una biblioteca personal des dels primers anys de lectura i des de l'escola s'ha vist trencada per la impossibilitat de forçar una mica més la mal-mesa economia de les famílies. L'hàbit de la reutilització del llibre de text ha contaminat també el llibre literari, malgrat les recomanacions institucionals i professionals en sentit contrari. A conseqüència d'aquestes dues primeres accions, les editorials han tendit a aparcar o reduir les edicions de butxaca destinades a les lectures escolars per obrir noves línies temàtiques amb sèries, trilogies, edicions de literatura fantàstica, d'humor, de terror, de fenòmens paranormals i de *best-sellers* d'importació fins a l'esgotament, intentant així ocupar un espai

en el consum personal de la llibreria mitjana i petita i de les grans superfícies, un espai que per a la literatura infantil i juvenil sempre ha estat, si no marginal, gairebé inexistent. Finalment, les restriccions institucionals pressupostàries per a les dotacions bibliotecàries han reduït la possibilitat de donar un respir i una empenta a les primeres edicions.

El ganxo de l'etiqueta 'jove'

Tot plegat podria fer pensar que les novetats de Nadal i Reis no són gaires i que l'allau ha afluixat. Una mica sí, però no tant. I aquesta és la contradicció: les màquines editorials, com si no veiessin el que està passant, continuen funcionant a pistó encès. Si fa uns quants anys la saturació venia motivada per l'excés en l'àrea del llibre destinat a la prescripció escolar, ara la saturació es nota en les noves línies destinades al consum directe de llibreria amb una constatació evident: la fusió o confusió de la frontera entre joves i adults fins al punt que moltes d'aquestes noves línies hereves del boom del

gènere fantàstic s'adrecen a una tipologia de lectors indeterminada que, com passa amb la moda, es fa atractiva sobretot per l'etiqueta *jove*, un procés cap a la desaparició progressiva de l'anomenada *literatura juvenil* per entrar en una literatura sense etiquetes, *crossover*, postadolescent i eternament jove.

Un any de celebracions

L'any literari 2013 en l'àmbit infantil i juvenil es presenta farcit d'efemèrides. D'una banda, l'Editorial Joventut commemora el 90è aniversari de la seva fundació. El primer àlbum publicat, dos anys des-

01

02

01. El reciclatge del llibre de text s'ha estès al llibre literari. DAVID BORRAT 02. Jordi Sierra celebrarà els 40 anys de carrera. EFE 03. Farà 10 anys que Stilton parla en català. ARA

LES LÍNIES HEREVES DEL FANTÀSTIC FONEN O CONFONEN LA FRONTERA ENTRE JOVES I ADULTS

prés, va ser una versió de *Peter Pan i Wendy*, de J. M. Barrie, amb una línia que va reunir il·lustracions d'Arthur Rackham, Junceda o Lola Anglada. D'altra banda, l'editorial La Galera estarà immersa també l'any 2013 en el 50è aniversari de la seva primera publicació. Un dels molts llibres commemoratius és *El domador de paraules*, un volum que recull tres poemaris ja publicats i dos d'inèdits del poeta i traductor Miquel Desclot (Barcelona, 1952), que, posats a buscar coincidències, ha celebrat també el seu cinquantenari.

Una altra efemèride és la dedicada a la veterana escriptora Joana Raspall. L'Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat ha declarat l'Any Joana Raspall per commemorar el centenari del naixement de l'escriptora establerta des de petita a la població, tot i que havia nascut a Barcelona (1913). Joana Raspall és escriptora i bibliotecària. Des de molt jove va tenir una sensibilitat especial pel teatre i la poesia adreçats als infants. Per això és una de les pioneres en tots dos gèneres en català.

I per fer-ho rodó, l'autor català viu i en actiu més prolífic, Jordi Sierra i Fabra (Barcelona, 1947), celebra amb una publicació memòria-

lística el 40è aniversari de dedicació ininterrompuda a l'ofici d'escriure amb una nòmina de 400 títols publicats i 10 milions d'exemplars distribuïts entre lectors de totes les edats. A més, la primera dècada del segle XXI ha servit a l'autor barceloní per posar fil a l'agulla a la seva fundació, destinada a afavorir la literatura entre els més joves no només aquí sinó sobretot a l'Amèrica del Sud.

El 2012 també s'han celebrat efemèrides sonades. La revista *Cavall Fort* ha celebrat el seu 50è aniversari; els mateixos de professió de la ninoaire Pilarín Bayés; el pare d'en Pere Vidal, Joaquim Carbó, ha complert 80 anys el 2012 i passarà el rellou a Josep Vallverdú, pare d'en Rovelló, que en farà 90 aquest 2013. I qui també farà festa és Geronimo Stilton. El fenomen literari de la dècada (amb permís de Harry Potter, que ja és història), amb més d'un milió d'exemplars distribuïts i més de 40 títols en català, va néixer l'any 2000 a l'Edizioni Piemme de Milà i va aterrar a Catalunya el 2003 dins d'Estrella Polar, del Grup 62. ◆◆

ANDREU SOTORRA ÉS ESCRIPTOR, PERIODISTA I CRÍTIC ESPECIALITZAT